

Diversiteit. Psychoanalytische beschouwingen

Bastiaan van Dongen, Astrid Bakker, Maaïke Doeven (red.)

BASTIAAN VAN DONGEN, ASTRID BAKKER
& MAAÏKE DOEVEN (RED.)

Diversiteit
Psychoanalytische beschouwingen

Gompel&Svacina

Nummer 34 in de reeks *Psychoanalytisch Aktueel* bundelt de lezingen van het eerste Lustrumsymposium van de Nederlandse Psychoanalytische Vereniging (NPaV).

Diversiteit is inherent aan het menselijk bestaan. Als de spanning die diversiteit met zich meebrengt, niet begrepen wordt, kan dit leiden tot polarisatie, discriminatie en agressie. Onderlinge vijandigheid ontstaat door angst voor het onbekende, door machtsverschillen en door ondervertegenwoordiging van minderheidsgroepen. De psychoanalyse wil het onderscheid en de eigenheid van mensen, groepen en gemeenschappen respectvol erken-

nen. Een psychoanalyse biedt een plek om innerlijke diversiteit te onderzoeken. Ze is vooral gericht op het connecteren met de ander in zijn vreemdheid: hem radicaal onthalen en zich ermee verbinden zonder hem te willen assimileren of te koloniseren. Dat gaat verder dan het verdragen van het vreemde. Vanheule bepleit een absolute keuze voor de ontmoeting met het vreemde.

De sociologe Brinkgreve staat stil bij de fusie van de drie verschillende psychoanalytische verenigingen in Nederland. Haar boodschap is helder: 'Je connecteren met de ander betekent ook zelfreflectie, ongemak, het behoud van een onderzoekende geest.'

Eybrechts, van Antilliaanse afkomst, gaat in op het concept 'othering'. Bij othering zijn er vaak wij-zijspitsingen die leiden tot onverschilligheid en ontmenselijking, met destructieve gevolgen. Ze vraagt zich af hoe we onszelf kunnen differentiëren zonder anderen uit te sluiten.

Logtenberg stelt genderdiversiteit ter discussie en trekt in twijfel of sekse een natuurlijk binair gegeven zou zijn. De sociale orde richt geweld op mensen die niet voldoen aan de norm van een binair geslacht. Is het niet de taak van de psychoanalyse om de eigen normen over mannelijkheid en vrouwelijkheid ter discussie te stellen?

Volgens Bouman draagt humor bij tot contact en ontmoeting. Gomperts beschrijft hoe psychotherapie mensen met een migratieachtergrond tot innerlijke 'reconnecting' brengt. Met behulp van casusmateriaal illustreert hij geïnternaliseerd racisme en etnisch-culturele enactments. Veel therapeuten onderschatten de impact van hun etnische meerderheidspositie op de beleving van patiënten. Tot slot bespreekt Wijkstra de samenwerking tussen het separatie-individualisatieproces en de sociale orde. Diversiteit verdragen veronderstelt psycho-alfabetisering en aandacht voor intersubjectiviteit. De hedendaagse psychoanalyse interesseert zich voor het spanningsveld tussen de subjectieve beleving en de diverse maatschappelijke ontwikkelingen die op de persoon afkomen. Dit boekje is hiervan een mooie illustratie.

Marc Hebbrecht, psychiater en psychoanalyticus, Tongeren

Gompel & Svacina
Antwerpen en 's Hertogenbosch, 2023
130 pagina's
ISBN 978-94-637-1457-0
€ 23,50